LLIBRES

Enric Granell i Antoni Ramon

LLUÍS DOMÈNECH I MONTANER, VIATGES PER L'ARQUITECTURA ROMÀNICA

Volum-catàleg de l'exposició.
Ed. Col·legi d'Arquitectes. Barcelona 2006.

La mostra "Domènech i Montaner i la descoberta del romànic", presentada a Barcelona, al Museu Nacional d'Art de Catalunya entre el març i el setembre d'aquest any –posteriorment recollida en aquest esplèndid volum que comentem– ens ha permès conèixer la visita realitzada per l'il·lustre arquitecte modernista al Penedès l'any 1901. La intenció de Domènech i Montaner (1849-1923) va ser inicialment la de conèixer en directe les característiques del romànic, que presentava un interès específic a la Catalunya de la Renaixença i el Modernisme. Amb aquesta voluntat el 1901 va realitzar una única visita d'estudi al Penedès històric, un itinerari que va començar a Sant Ponç de Corbera, situat sobre Gelida, i que va seguir cap a Sant Sebastià dels Gorgs, Moja, Sant Miquel d'Olèrdola i Sant Martí Sarroca abans de visitar Marmellà i Miralles.

L'arquitecte que faria possible obres tan emblemàtiques del modernisme com l'Hospital de Sant Pau o el Palau de la Música Catalana a Barcelona estava interessat en el romànic, que considerava l'art nacional català, i entre el 1904 i el 1906 es va plantejar portar a terme una "Història de l'art romànic a Catalunya". Amb anterioritat, però, ja havia anat recollint notes, dibuixos croquis i fotografies en diverses visites i el 1900 en ser nomenat director de l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona va tornar a instaurar l'excursió científica com a activitat didàctica, un dels que l'acompanyaria en diverses sortides seria el seu amic l'arquitecte vilanoví Josep Font i Gumà.

El 1901 Domènech realitza aquesta visita penedesenca que ara, en estudiar els papers i documentació que n'ha quedat, ens mostra com va ser el moment que va decidir que li calia centrar les seves observacions en un tema únic: l'arquitectura romànica catalana. Treballava utilitzant el mètode de les fitxes (de 16 per 11 centímetres), on començava per anotar una descripció del camí, a la qual seguia la situació i emplaçament del monument, la representació habitual de cada edifici amb planta, secció i alçat, així com anotacions sobre el tipus de construcció, la fotografia, la façana, la portalada i altres elements que considerava interessants, i finalment aplegava també referències bibliogràfiques.

Una part del que s'ha recollit en el llibre és el que ha estat exposat al MNAC en l'espai dedicat a l'art romànic. Es tracta d'un material fins ara inèdit procedent bàsicament de l'arxiu històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Les referències són, en casos com el de Sant Martí Sarroca, especialment interessants tota vegada que fa l'observació, descripció i estudi de l'edifici amb anterioritat a la restauració que, a partir de la iniciativa del cardenal Casañas, va portar a terme a partir de 1906 Puig i Cadafalch, un altre dels grans arquitectes modernistes del nostre país, igualment interessat pel romànic.

La visita de Domènech i Montaner porta data del 8 d'abril de l'esmentat any 1901. Més d'un segle després, l'edició de tot aquest material suposa, com a mínim, una descoberta que podem esperar que tingui continuïtat en el

fons documental de Puig i Cadafalch recentment descobert.

J. S. i B.

Joan Santacana

VIDES CREUADES. CARTES D'AMOR I DE GUERRA

Llibres de Matrícula. Calafell 2006.

La possibilitat d'accedir a les cartes que durant el període de guerra es van fer arribar diverses persones de la vila de Calafell –uns al servei militar i després a la guerra, altres esperant a la vila el retorn de la persona estimada– ha fet possible un volum certament preciós i acurat en la col·lecció dels llibres de Matrícula: un llibre amb un disquet que aplega textualment la totalitat de les cartes que el Joan i la Rosa es van creuar en aquells anys, i encara el complement de sis plànols publicats en facsímil, obra del pare de Modest Duran, de l'arquitecte i enginyer que, com es diu en la carpeta que aplega aquest material, "va imaginar la platja calafellenca del segle XXI", posem pel cas amb una línia de tramvia al Vendrell i Sant Salvador.

Pel que fa al volum es tracta, com remarca David Iñíguez en el pròleg, d'una experiència de primera mà sobre el dia a dia quotidià de la guerra, la recuperació d'una memòria històrica ben específica. D'aquí que Santacana vulgui parlar d'entrada dels detalls viscuts que aquests textos ens aporten, i al seu costat les hores de conversa amb un altre protagonista, Modest Duran, el qual després va triar el camí de l'exili. Tot plegat converteixen el llibre en un veritable mosaic que, com s'assenyala a l'inici, ho és de situacions de generositat però també de mesquineses, de patiments i d'esperances, i tot plegat expressat sovint amb la dificultat de qui no està avesat a escriure amb naturalitat, com era el cas del Joan, i es troba en la necessitat de fer no sols una professió de sentiments, sinó també un relat dels esdeveniments que marquen la seva vida.

El resultat n'és –si l'expressió pot ser aplicable a un volum d'història– un text deliciós, viu i directe, resultat de la labor pacient d'en Joan Santacana, el qual ha anat cercant en els textos de les cartes els diversos aspectes que configuren els seus comentaris, les apreciacions que corrobora amb fragments de les cartes, el dibuix d'una panoràmica vista des del front i des de Calafell; però també la panoràmica del després, la del camp de concentració i l'exili. Tot plegat una fotografia viva de la vida, de la senzilla vida dels nostres pares o avis, el dibuix d'aquells que van anar a la guerra i dels que no ho van fer. Podríem parlar aquí d'un conjunt de fotografies en lletres, d'un dibuix de la realitat d'uns anys viscuda en directe. Però encara hi ha un altre detall: a la nostra manera de veure, aquest hauria de ser, com a mínim en el text de les cartes, un llibre de lectura i de reflexió per a les noves generacions, un manual d'història per als adolescents de casa nostra, tantes vegades convençuts que en aquest món tot són i han estat sempre vaques magres.

J. S. i B.

DD.AA.

GOIGS DEL PENEDÈS I GARRAF. FINS AL SEGLE XIX

Ed. Gogistes Penedesencs 2006.

L'entitat que aplega els amics dels goigs a les contrades del Penedès històric ha acollit en una carpeta, amb un disseny especialment acurat a càrrec de Víctor Oliva i en una edició de sols 150 exemplars, una cinquantena de goigs penedesencs que arri-

ben fins al segle XIX i que corresponen a les poblacions d'Albinyana, Avinyonet, Canyelles, Castellet i la Gornal, Castellví de la Marca, Cubelles, Cunit, Gelida, l'Arboç, Mediona, Olèrdola, Olivella, Pacs, Sant Pere de Ribes, Sant Quintí de Mediona, Sant Sadurní d'Anoia, Santa Margarida i els Monjos, Sitges, Subirats, Terrassola i Lavit, Torrelles de Foix, Vilafranca del Penedès, Vilanova i la Geltrú i Vilobí.

En una breu nota introductòria a la contracoberta de la carpeta es fa comentari de la producció gogística com a complement de la pietat popular i les habituals i nombroses celebracions religioses, des dels senzills aplecs en ermites fins als grans oficis de solemnitat com els de la festa major vilafranquina, una producció que la difusió de la impremta va ajudar a difondre i ampliar. A banda d'això, cada goig ha estat homogeneïtzat de mida, però s'acompanya al peu de la indicació de la seva mida real i del número d'edició de l'entitat que els promou, del 34 dedicat al gloriós sant Antoni de Pàdua que es venera a Albinyana fins al 87 que correspon a Nostra Senyora de Vallformosa.

J. M. L.

Jaume Torrent i Oriol

SALVADOR ARMENDARES I TORRENT. METGE I POLÍTIC

Ed. Parlament de Catalunya. Viena edicions. Barcelona 2006.

Una edició especialment acurada, amb un bon nombre de fotografies i una àmplia documentació ens acosta a la figura del metge Salvador Armendares, nascut a Malgrat de Mar el 1893, metge a la població penedesenca de la Granada, metge de l'Hospital de Vilafranca, regidor del consistori vilafranquí, diputat al Parlament de Catalunya en l'etapa republicana i mort a Mèxic, a l'exili, el 1964, personatge sobre el qual el mateix autor ja ens va oferir una síntesi en aquesta mateixa revista *del Penedès*, al número 5 de la primavera del 2003.

Els que ja comencem a pentinar bastants cabells blancs a Vilafranca havíem sentit a parlar força del doctor Armendares, ja fos per remarcar el seu caràcter especialment atent amb els més necessitats a l'hora d'oferir serveis mèdics, però també per la seva polèmica acció de transformació de l'hospital comarcal vilafranquí fent marcar les monges carmelites que portaven l'atenció sanitària i també l'escola, amb tota una llarga polèmica des del patronat de l'Hospital a l'entorn de la propietat d'aquell edifici –l'antic convent desamortitzat– i el seu ús, polèmica que va portar des de l'Ajuntament de la vila com a regidor. Aquesta acció i la seva defensa dels drets dels rabassaires al tombant de les reivindicacions que acabarien en els fets del 6 d'octubre van significar l'empenta política republicana de Salvador Armendares en iniciatives a les quals no en va ser aliè Rodolf Llorens i Jordana i, possiblement, tampoc Josep Roig i Llaurador "l'Arengadetes", i que van tenir com a antagonista el clergat vilafranquí a través de la premsa de l'època, tot i que no ens consta una participació molt específica de Manuel Trens com indica el llibre.

Tot i ser el resultat d'una llarga tasca de recerca, el volum no entra a fons en aquestes polèmiques concretes, de tonalitat estrictament localista, però ens ofereix una perspectiva àmplia del personatge, amb un quadre cronològic, una descripció detallada de les diverses etapes de la seva vida, la reproducció de més d'una seixantena de cartes dels anys d'exili amb personalitats com Batista i Roca, Ventura Gasol, Pau Casals, Rovira i Virgili, Carles Pi i Sunyer, Josep Tarradellas o Josep Trueta. Encara completen l'edició les intervencions d'Armendares que consten al Diari de Sessions

del Parlament de Catalunya. L'edició ha comptat amb el suport dels ajuntaments de Malgrat de Mar i Vilafranca del Penedès, i la Fundació Josep Irla.

J. S. i B.

Apel·les Mestres

MÚSIQUES MODERNISTES

Edició de Joan Cuscó. Museu de Vilafranca. Nadal del 2006.

Tot i que els nostres coneixements musicals no van gaire més enllà de les becerroles no ens volem estar de comentar el magnífic treball que des de fa anys està portant a terme, amb la callada tenacitat que el caracteritza, en Joan Cuscó en el fons musical del Museu de Vilafranca. L'entitat, en arribar Nadal, obsequia els seus protectors amb una edició musical, per aquest camí s'han recuperat i interpretat en enregistraments treballs creatius d'Antoni Insenser, de Francesc de Paula Bové i de Josep Soler, aquest darrer –tot i que poc i mal conegut a casa seva– sens dubte el creador vilafranquí més destacat de la història de la música catalana, com a mínim en l'edat contemporània.

Ara sabem que Joan Cuscó continua treballant en l'estudi i catalogació de l'arxiu musical del Museu de Vilafranca, un fons ben mal conegut i sobre el qual Cuscó fa anys que incideix en una labor de recerca que esperem que aviat ens ofereixi algun estudi explícit. No ha estat sols una labor sobre el fons ja existent, de la mà de Joan Cuscó es van recuperar per al Museu de Vilafranca una part dels fons del mestre Bové que lamentablement anaven a cal drapaire quan l'immoble familiar del carrer d'Hermenegild Clascar va canviar de propietari.

La labor d'arxiu ja sabem que és lenta i feixuga però edicions musicals tan acurades com aquesta de músiques modernistes d'Apel·les Mestres que, fins i tot els que no en sabem ni un borrall, resulten de bon grat d'escoltar amb Roser Rios al piano i les veus de Neus Calaf i Fulgenci Mestres. L'edició s'acompanya –també amb traducció castellana i anglesa– de dos textos de Cuscó, un sobre les músiques del modernisme, i l'altre una aproximació biogràfica a Apel·les Mestres, així com un text de Lourdes Mallart sobre el modernisme al Penedès, amb especial referència a l'arquitectura i a la burgesia que la va fer econòmicament possible.

J. S. i B.

DD.AA.

50 ANYS D'ESCOLA ESTALELLA A VILAFRANCA. UNA ESCOLA PER LA INTEGRACIÓ

Vilafranca 2006.

Amb motiu del mig segle de vida l'escola pública Josep Estalella Graells ha publicat un volum a tot color, coordinat per Josep-Oriol Vendrell Sellarès –durant un bon grapat d'anys director del centre– a l'entorn d'aquest periple històric que ben bé es pot dir que és una imatge i reflex dels canvis experimentats per la societat vilafranquina i penedesenca del 1956 fins ara mateix.

Certament el volum, concebut amb caràcter coral i que compta amb nombroses aportacions de textos de professors, alumnes, pares i persones vinculades al centre d'una o altra manera en el decurs de tot aquest temps, s'enceta amb unes pinzellades històriques sobre l'escola pública a la capital penedesenca des del segle XIX fins a la Segona República, la Guerra

Civil i, igualment, el procés de depuració del magisteri que va exercir el primer franquisme, i que Ernesto Gonzàlez, antic professor de l'Estalella, ha estudiat amb especial deteniment en anteriors treballs. Amb posterioritat ens trobem amb la construcció i inauguració del que serà la primera escola pública de nova planta de la qual disposarà Vilafranca, així com el plantejament de la temàtica educativa en l'entorn del Nacional-Catolicisme i la legislació dels anys cinquanta i seixanta.

Les pàgines del volum, acompanyades de multitud de fotografies, que donen al llibre un caire molt amè fins i tot per a fullejar i recordar, ens dibuixen també aquell país del *desarrollisme* que no aconseguia escolaritzar tots els nens que tenien l'edat o que es trobava mancada de mestres. Aquella escola en castellà en la qual als primers anys setanta comencen a dibuixar-se els neguits de la coeducació, de l'ensenyament del català i de l'arrelament a l'entorn –un aspecte que caracteritzava la pedagogia del doctor Estalella a l'Institut Escola de Barcelona dels anys republicans– no és altra cosa que un reflex de la lluita de trota la societat per a la millora d'un dels drets bàsics i és en aquest espai que cal interpretar tantes i tantes pàgines del llibre, gairebé cadascuna concebuda com un petit capítol d'un mosaic que va molt més enllà de les parets de l'escola Estalella per parlar-nos d'un camí, el de l'educació a Vilafranca, llarg, sovint feixuc i no mancat de dificultats, que ens ha portat a una realitat actual prou diversa –diríem que sense punt de comparació– amb aquelles "Escuelas Nacionales" que molts vam haver de conèixer i potser també vam haver de patir en els foscos anys del franquisme.

J. M. L.

Narcís Bas i Socias

LA NARI

Ed. Impremta Ramon. El Vendrell 2006.

El 1926 les pàgines del setmanari vendrellenc *Baix Penedès* van anar publicant aquesta novel·la, potser més aviat n'hauríem de dir prosa, de caire costumista, de la qual tan sols una primera part es va arribar a aplegar en volum. Vuitanta anys més tard la tenacitat gairebé quixotesca de n'Alfons Vidiella Ramon ha fet possible poder comptar amb el text complet del treball literari de Narcís Bas i Socias.

Vidiella no sols ha cercat les dades biogràfiques sobre el vendrellenc autor del text, sinó que ha situat *La Nari* en l'espai de lliuraments periòdics al setmanari de la capital del Baix Penedès a la segona meitat dels anys vint, una data certament tardana per a la prosa costumista, que habitualment no va anar més enllà del segle XIX, però comprensible si tenim en compte que el seu autor va néixer el 1868, i es formà, per tant, en un entorn literari en el qual el costumisme encara hi deia la seva. Tot i això, el caire de la novel·la, molt més descriptiu que no pas narratiu i situat en un entorn específicament localista, es pot entendre bàsicament com a crònica d'un temps que desapareix, d'un espai i uns costums que s'emporta la modernitat, amb la necessitat de registrar i deixar constància d'un anecdotari de personatges i de fets que és a punt de caure en l'oblit.

Vuitanta anys després de la publicació, ben bé un i quart segle més tard dels fets que perfilen el senzill fil argumental de l'obra, que Arroyo situa entre el 1866 i el 1888, resulta indubtable l'aportació de Bas i Socias a la petita història de la vila i la comarca i el volum és molt més una eina de consulta de referències vendrellenques precises que no pas una obra de ficció, d'aquí l'interès de les notes finals que hi ha posat Salvador Arroyo que ens aporten dades específiques.

De l'edició, no sols cal remarcar-ne igualment la voluntat de recuperar un text oblidat o ben bé desconegut per a molts penedesencs, sinó també la dificultat implícita de normalitzar –en base a uns mínims criteris que Vidiella explícita d'entrada– un text que sovint el que intenta és portar a terme un retrat de la realitat i els seus personatges, amb la seva manera de parlar i les seves expressions, sovint lluny del que ara entenem com a català normatiu, i això des del mateix subtítol del llibre. És en aquest sentit que cal agrair a Alfons Vidiella la labor ben feixuga que ha portat a terme, potser discutible en alguns aspectes, però sempre apreciable i sense la qual l'edició del text no hauria anat més enllà del facsímil certament incomestible per al lector habitual.

J. S. i B.

A. Poyo Creixenti

TOCANT SANT JORDI

Edició de l'autor. Vilafranca 2004.

Amb la cura atenta en tots els detalls que caracteritzen els treballs d'Antoni Poyo, aquest volum ens fa explícits amb deteniment i una excel·lent voluntat de divulgació, en base a sant Jordi com a cavaller, tots els aspectes dels cavallers i en especial allò d'història i de llegenda que hi ha al voltant de l'escut i la iconografia jordiana, en aquest sentit, i amb el complement de nombroses il·lustracions, podem certificar que l'autor ha portat a terme una recerca exhaustiva sobre la presència de sant Jordi en la realitat de la història europea des de temps medievals.

En una segona part el llibre aplega i explica amb deteniment els diversos ordes de cavalleria existents i en concret tots aquells, més d'una dotzena, que tenen sant Jordi com a referent o patró, alguns dels quals són ben coneguts i destacats, com és el cas del de la Garrotera, que encapçala actualment la reina d'Anglaterra i que trobem ja a les pàgines de la novel·la *Tirant lo Blanc*.

En conjunt parlem d'un treball que, a més d'un volum de lectura agradosa i farcit de curiositats, esdevé una interessant obra de consulta sobre aquests aspectes de tradició sovint de base medieval que ens resulten pràcticament desconeguts, tot i que en arribar la diada de sant Jordi li reconeixem el seu patronatge de Catalunya i el relacionem amb una simbologia basada en la rosa, vestigi del cavaller medieval, com comenta Antoni Poyo a les pàgines de cloenda del treball, i encara afirmació de catalanitat.

J. S. i B.

Francesc Foguet i Boreu

L'ALTERNATIVA UNITÀRIA. L'ASSEMBLEA DEMOCRÀTICA DE VILANOVA I LA GELTRÚ (1976-1977)

Llibres de l'Arç. Consell Comarcal del Garraf. Vilanova 2006.

Vet ací un estudi, guardonat amb el premi de premsa i investigació comarcal Eugeni Molero 2004 en la modalitat d'investigació, que ens fa veure com hi ha un seguit de fets que, tot i que podem trobar propers en el temps, formen part ja de la història recent de casa nostra, la de les mobilitzacions per aconseguir la implantació de la democràcia.

Des de la base de l'activitat de l'Assemblea Democràtica de Vilanova –que s'havia constituït en la clandestinitat el 1973 i la seva reactivació ja amb caràcter públic al febrer de 1976 amb el suport de diverses formacions polítiques, a més d'una vintena llarga d'enti-

tats de la comarca del Garraf– Foguet revisa la realització en l'espai vilanoví d'un conjunt de fets i esdeveniments que van marcar, a cada població amb un o altre caire, la vida política, social i del carrer en aquells primers anys de recuperació democràtica.

Van ser aquells els anys de la Marxa de la llibertat, de l'aniversari de l'Assemblea de Catalunya, del referèndum de la reforma política, els anys del Congrés de Cultura Catalana, de la reivindicació de l'Estatut, de l'Onze de Setembre del 1977, però també els anys que van acabar amb la desactivació del moviment assembleari, fins allò que en el corol·lari Foguet anomena "L'alternativa perduda": "La reivindicació unitària de l'Assemblea de Catalunya es convertí, pel pes del corró camaleònic del reformisme i per l'aquiescència partidista, en una alternativa perduda" (pg. 78). El volum inclou diverses fotografies d'aquells moments i cinc documents vilanovins en un apèndix documental prou interessant que es complementa amb un amplíssim conjunt de notes i referències.

J. M. L.

DD.AA.

I TROBADA D'ESTUDIOSOS DEL FOIX

Ed. Diputació de Barcelona 2005.

Volum ampli, de gran format i més de dues-centes pàgines en una edició sòbria i acurada que aplega les comunicacions presentades els dies 4 i 6 de novembre del 2004 a Castellet i la Gornal i Santa Margarida i els Monjos, sempre a l'entorn dels diversos aspectes del Foix i el seu parc.

El volum s'estructura en àrees, dels treballs sobre gestió i els de medi físic, aquest darrer amb una àmplia base de treballs, fins a les comunicacions sobre la fauna, el patrimoni natural i la flora, vegetació i paisatge, sense oblidar les que fan referència a aspectes històrics que també inclouen un bon nombre d'aportacions, en total més d'una trentena.

El conjunt ara aplegat en volum suposa una aportació ben interessant a l'estudi d'un dels espais de referència més significats del nostre Penedès. De l'anàlisi del Foix i el seu entorn, en resulta, per una banda, un coneixement en el temps, és a dir, en aquells aspectes que esdevenen punt de referència a l'entorn de la realitat del moment actual, però també una diagnosi concreta i específica d'aspectes d'aquesta realitat natural en el moment actual. Una i altra perspectives que ens han d'ajudar a fixar plans d'acció i incidència sobre el que resulta un dels elements més imprescindibles del nostre patrimoni.

J. M. L.

Rodolf Llorens i Jordana

CATALUNYA DES DE L'ESQUERRA. UNA LECTURA MODERNA I POPULAR DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA

Ed. Afers. País Valencià 2005.

Aquesta edició, preparada i prologada per Joan Cuscó i Clarassó en un ampli estudi introductori, ve a resultar un complement excel·lent al treball *Rodolf Llorens i Jordana, més enllà del noucentisme* que Cuscó va publicar el 2002 a la Biblioteca Serra d'Or de l'Abadia de Montserrat. Les diverses línies d'anàlisi de la concepció filosòfica de Llorens que Cuscó analitzava amb un cert deteniment en aquell treball, per altra banda, en una edició ben acurada amb nombroses referències bibliogràfiques, tenen ara una exemplificació

natural, un apèndix textual en el qual podem trobar vuit textos amplis de Rodolf Llorens a bona part dels quals era difícil accedir, o perquè restaven gairebé perduts entre les pàgines de la premsa local vilafranquina dels anys republicans o perquè havien estat publicats a terres americanes en edicions d'exili difícilment localitzables.

Certament el criteri de selecció dels textos o fragments de Llorens correspon a Cuscó i té la seva base en un criteri prèviament perfilat a les pàgines introductòries, però que se situa bàsicament en el seu caràcter d'exemplificació de criteris, una mena d'antologia de textos poc coneguts. Podríem entrar aquí en el comentari dels criteris de reedició de l'obra de tota una vida en un personalitat com la de Llorens, marcada per una trajectòria històrica complexa i amb una línia de pensament igualment marcada per la complexitat diversa. Al seu costat tenim el criteri de Pere Grases, el qual va revisar i aplegar tota la seva obra en més d'una vintena de volums, amb la correspondència encara en camí d'edició. Però el personatge de Llorens és polièdric, amb aspectes com els cinematogràfics en els quals l'edició que comentem no hi té cap mena d'interès, tot i que va ser la base de l'activitat professional de l'autor de *La ben nascuda* durant un bon grapat d'anys.

L'aplec d'aquest volum s'inicia amb la renaixença per entrar tot seguit en la política, els polítics i les polítiques al segle XX, amb quatre articles de la *Gaseta de Vilafranca* del 1930 i un darrer del 1973 del Centre Català de Caraques, entitat a la qual va dedicar bona part dels seus esforços durant les darreres dècades de la seva vida, i encara dos textos més, un sobre el 14 d'abril i l'altre sobre Catalunya i els catalans procedents també de conferències i edicions catalanes a la capital veneçolana. Tot plegat una bona feina de Joan Cuscó que posa al nostre abast l'oferiment d'una antologia breu del pensament d'una de les figures més notables de la filosofia –i qui sap si podem dir també de la literatura i la cinematografia– catalana del segle XX.

J. S. i B.

DD.AA.

VÍCTOR BALAGUER I EL SEU TEMPS

Ed. Abadia de Montserrat. 2004.

El volum aplega les actes del seminari sobre Víctor Balaguer celebrat l'any 2001 a la capital del Garraf. Com remarca Montserrat Comas en les línies de presentació, a Víctor Balaguer se'l coneix poc –podríem dir el mateix de Milà i Fontanals, que dóna nom a la col·lecció en la qual es publica aquest volum– tot i que sembla haver augmentat en relació als treballs que es van presentar al col·loqui sobre el Romanticisme de l'any 1995. També és evident, però –i en comparació amb Milà per continuar en la mateixa línia d'exemple–, que la personalitat del polític i escriptor vilanoví va ser molt més diversa, a la presentació es parla d'un personatge de biografia inassumible per una sola persona.

D'una o altra manera el volum suposa una aportació notable i un avenç en el coneixement de Balaguer a través de cinc estudis, el d'Oriol Pi de Cabanyes sobre el vilanoví i el "Risorgimento", el de Ramon Grau sobre les coordenades historiogràfiques de Víctor Balaguer, l'estudi de Marina Cuccu sobre les relacions del nostre autor amb Itàlia entre 1848 i 1901. També hi trobem el treball d'Isabel Maria Pascual Sastre sobre Balaguer com un projecte polític alternatiu i clou el volum un treball de Joan Palomas sobre l'actuació parlamentària de Víctor Balaguer.

J. M. L.